

DOM SV. FRANE • UMIROVLJENICI IZ DOMA NA SFINGI PRIREDILI RADIONICU O STARIM BOŽIČNIM OBIČAJIMA

Stogodišnjakinja se sjetila bora ukrašenog jabukama

Bor se ukrašavao bajamima i jabukama, a najstariji član obitelj bi se pobrinuo za badnjak koji bi se uvijek blagoslovio. Obavezno bi se spremao bakalari i kupus iako bi bilo više kupusa nego bakalara. U obitelji nas je ukupno bilo 12 i toga bi se dana tražio oprost, ispričala je Ljubica Juravić 100-godišnjakinja iz Preka

Minja GUGIĆ
Snimio: Zvonko KUCELIN

ZADAR • I danas, baš kao nekada u njihovoj mladosti ne treba im puno – samo malo pažnje. Netko tko će ih saslušati i s njima popričati. A, jučer prijepodne u zadarskom Domu za odrasle osobe sveti Frane, moglo se čuti puno zanimljivih priča jer je riječ o radionici o starim, božićnim običajima o kojima su štićenici Doma pričali njihovi gosti iz zadarskog Doma umirovljenika kod Sfinge, a u posjet su im došli i štićenici zemuničkog Doma za odrasle osobe.

Gladnih je bilo puno

– Vladalo je siromaštvo. Bile su to uglavnom težačke obitelji s više djece i puno je usta trebalo nahraniti, ali Božić je tada baš kao i sada bio nešto posebno, nešto čemu smo se mi djeca uvijek najviše veselili pričala je Ljubica Juravić 100-godišnjakinja bistra uma i vesela duha iz

Preka na otoku Ugljanu.

– Nije bilo kićenja bora kao danas. Bor se ukrašavao bajamima i jabukama, a najstariji član obitelj bi se pobrinuo za veliki panj, odnosno badnjak koji bi se uvijek blagoslovio. Obavezno bi se spremao bakalari i kupus iako bi bilo više kupusa nego bakalara. U obitelji nas je ukupno bilo 12 i toga bi se dana tražio oprost. Oprost za sve grijeha koje smo kroz godinu učinili, ispričala je ova 100-godišnjakinja iz Preka.

Ivan Vulelija (85), kako je duhovito primijetio, ispričao je »vlašku« priču jer on je rođen u mjestu Korlat u benkovčkom kraju. »Gazda kuće«, kako je rekao, što je u njegovu slučaju bio najstariji brat, morao se pobrinuti da iz šume dovuče tri panja.

– Obavezno bi se ispekla pogača – prsnac, a onda bi gazda odlomio komad i blagoslovio sva vrata kuće. Po kući bi se prosula slama i obavezno bi se pekle fritule, ispričao je Vulelija, dok je njegov susjed, prijatelj i vršnjak

U Domu sv. Frane štićenici posebno vole posjete

Pozorno se slušalo o tome kako je nekada bilo

iz Pristega Jere Ivandić dodao kako su momci iz sela išli po kućama i sakupljali hranu kako bi se najeli svi gladni kojih je u selu bilo puno.

Drnišanka Verka Barišić (74) je jedna od rijetkih koja je odrastala u imućnijoj obitelji s nešto više obradive zemlje, pšenice i u kojoj djeca poslije Dugog svjetskog rata nisu bila gladna. Djed je bio zadužen za sarme koje su se jele za Badnju večer.

Novčić u jabuci

– Mi bismo išli na polnoćku, a djed bi spremao arambašice kako smo mi to zvali. Mi djeca jedva smo čekali da se nakon mise vratimo kući na večeru. Ručak za Božić bi bila bravetina koja bi se spremala u velikom bronzinu na

vatri. Djeca bi na dar dobijala bajame, orahe i suhe smokve, a često bi stariji znali i zaojkati, ispričala je.

Bogat je bio blagdanski stoli u okolici Vrginmosta odakle je podrijetlom 86-godišnja Maca Mijajleska koja se prisjetila kordunskih običaja, ali najviše joj je u sjećanju još kao djetetu, ostala trpeza na kojoj je uvijek bila domaća pogača, pečena, pečena tuka i guska, domaći kolači, kiseli kupus... Spomenula je i jedan neobičan običaj, a to je trenutak kada otac i sin lome kruh koji je iznutra šupalj pa se komad, nakon što se vol dovede ispred ulaznih vrata kuće, nabije volu na rog.

Irma Dadić 94-godišnjakinja koja je široj zadarskoj javnosti poznata i po tome što još uvijek piše i objavljuje

poeziju, rođena je u mjestu Vinjerac, nedaleko od Zadra. I ona je odrastala u obitelji u kojoj srećom, nije bilo oskudice, ali joj se ipak najviše u sjećanje urezalo kako je za jedan Božić od novčića koji su stariji djeci utiskivali u jabuku kao poklon, uspjela sakupiti čak 37 tadašnjih dinara.

– Ispred mjesne crkve na trgu napravila bi se velika vatra, ogranj i oko njega bi se okupili svi mještani. I staro i mlado i djeca, a na sam Božić došli bi i ljudi iz okolnih mjesta. Svi bi se uhvatili u kolo, pjevali bi. Tu bi se rodile i prve simpatije i ljubavi. Kuća bi u vrijeme Božića morala biti besprije-korno čista. Djeca bi se darivala i za blagdan svete Luce i za Božić, ispričala je teta Irma uz sjetan osmijeh.